

วิธีการประเมินค่าความเป็นสถานที่ภายในเขตคูเมืองและพื้นที่เกี่ยวข้องกับ กรณีศึกษา คูเมืองร้อยเอ็ด

Assessment and Evaluation Methods of Place Case Study of the Moat RoiEt City

อรรถพล มหาราช (Uttapon Maharat)* ดร.รวี หาญเผชิญ (Dr. Rawee Hanpachern)**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและประเมินค่าความเป็นสถานที่ภายในเขต คูเมืองร้อยเอ็ดและพื้นที่เกี่ยวเนื่องโดยศึกษาจากแนวคิด การสร้างความเป็นสถานที่ให้ประสบความสำเร็จเป็นแนวคิดขององค์กรพัฒนาพื้นที่สาธารณะ(PPS)

วิธีการศึกษา ผู้วิจัยได้เลือกใช้เทคนิคเดลฟายในการสอบถามและการให้ค่าน้ำหนักของปัจจัยพร้อมด้วยตัวชี้วัดจากผู้เชี่ยวชาญทางสาขาการวางแผนภาคและชุมชนเมืองเพื่อให้เกิดความถูกต้องแม่นยำเชื่อถือจากนั้นนำเอาผลที่ได้มาทดสอบสมมติฐานด้วยเทคนิคพิชิตสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการประเมินผลเชิงพื้นที่ ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่ที่มีค่าคะแนนในด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมสูงสุดได้แก่ พื้นที่สาธารณะบึงพลายชุม ร่องลงมาคือสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์

ผลสรุปที่ได้จากการศึกษาสามารถไปต่อยอดการพัฒนาเชิงพื้นที่ของภาครัฐโดยเทศบาลสามารถนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของภาคประชาชนพลเมืองในการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับอนาคตก่อให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการพื้นที่ต่อไปภายภาคหน้า

ABSTRACT

The purposes of this research is to study the model and evaluate the areal index within the Roi Et city moat and relating areas by studying the concept of successful creation of public areas by development organizations Project for Public Spaces. Study Method: The researcher used data collection of the experts (Delphi Technique) in the questionnaires and allowed weight factors including indexes from the experts in urban planning and urban design to ensure accuracy and reliability. Thereafter, the assumption was analyzed by Geographic Information System for areal evaluation. It was found that the areas with the highest social, economic and cultural scores are Bueng Palanchai Public Park, Suan Somdej Prasinakarin Garden and the moat trails respectively.

The result from the study allows the awareness of various different dimensions of the areas and the city which physically shows that which area has broad social score, which area has the highest economic score and which area has cultural score that warrants a promotion. The conclusion of this study can be used for government's areal development in which the municipality can use as developmental guideline to respond to the need of the people in various areas for sustainable area management in the future.

คำสำคัญ: สถานที่ เข้าถึง ภาพลักษณ์

Keywords: Placemaking, Access, Image

* นักศึกษา หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคอีสานนับเป็นเมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอยู่ในเมือง อาทิเช่น บึงพลาญชัย สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด รวมทั้งวัดวาอารามที่เก่าแก่ ลักษณะทางกายภาพเมืองเป็นเมืองที่มีคูน้ำคันดินล้อมรอบซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์แต่ดั้งเดิมในอดีต โครงข่ายถนนภายในเมืองมีลักษณะเป็นรูปแบบตารางกริด หรือเรียกว่าเมืองแบบกระชับ (Compact City) แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่พิเศษของเมืองเก่าสมัยทวารวดี ที่สามารถส่งเสริมในเรื่องของกิจกรรมการเข้าถึงได้ดี ทำให้เมืองมีความน่าสนใจ และตอบกับวิสัยทัศน์เทศบาลเมือง ที่ว่า “บ้านเมืองน่าอยู่ ผู้คนน่ารัก พุ่มพักค่านานเมือง ลือเรื่องวัฒนธรรม” จากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (พ.ศ. 2558 – 2562) ผู้วิจัยจึงได้เลือกบริบทของเมืองร้อยเอ็ดมาเป็นพื้นที่ศึกษา ทั้งนี้วิธีการประเมินค่าความเป็นสถานที่ โดยผู้วิจัยได้นำเอาเทคนิคเดลฟิ (Delphi Technique) เข้ามาใช้ในการให้คำแนะนำและความสำคัญในเรื่องของทฤษฎี place-making โดยผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งใช้เทคนิคสารสนเทศภูมิศาสตร์มาใช้ในการสังเคราะห์ในเชิงพื้นที่ เพื่อให้เกิดความถูกต้องและแม่นยำ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบ และประเมินค่าความเป็นสถานที่ภายในเขตคูเมืองร้อยเอ็ด และพื้นที่เกี่ยวเนื่อง

วิธีการวิจัย

เกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้เลือกบริบทเมืองร้อยเอ็ดเป็นพื้นที่ศึกษาเนื่องจาก มีสวนสาธารณะตั้งอยู่ใจกลางเมืองซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักที่ตอบสนองต่อคุณภาพชีวิตของชาวเมืองร้อยเอ็ด อีกทั้งภายในเขตคูเมืองชั้นในยังมีสถานที่สำคัญทางศาสนา ซึ่งถือได้ว่ามีบทบาทความสำคัญทางสังคมและเศรษฐกิจอีกด้วย ซึ่งสวนสาธารณะถือได้ว่าเป็นปอดที่ดีสำหรับเมือง ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญตามศักยภาพที่แสดงออกของเมือง จึงได้เลือกร้อยเอ็ดเป็นพื้นที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายเปิด และแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้เทคนิครวบรวมข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ (Delphi Techniques) ซึ่งทำให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม 3 รอบ คือ

รอบที่ 1 ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิด (สั้นๆ กว้าง) ข้อเสนอแนะ

รอบที่ 2 ผู้วิจัยได้นำข้อความที่ได้รับจากแบบสอบถามในรอบที่ 1 ของผู้เชี่ยวชาญนำมาจำแนก และจัดกลุ่มข้อมูล แล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าของ ไคเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งกำหนดค่าระดับคะแนนช่วงความเห็นเป็น 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญต้องการให้เกิดในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญต้องการให้เกิดในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญต้องการให้เกิดในระดับปานกลาง

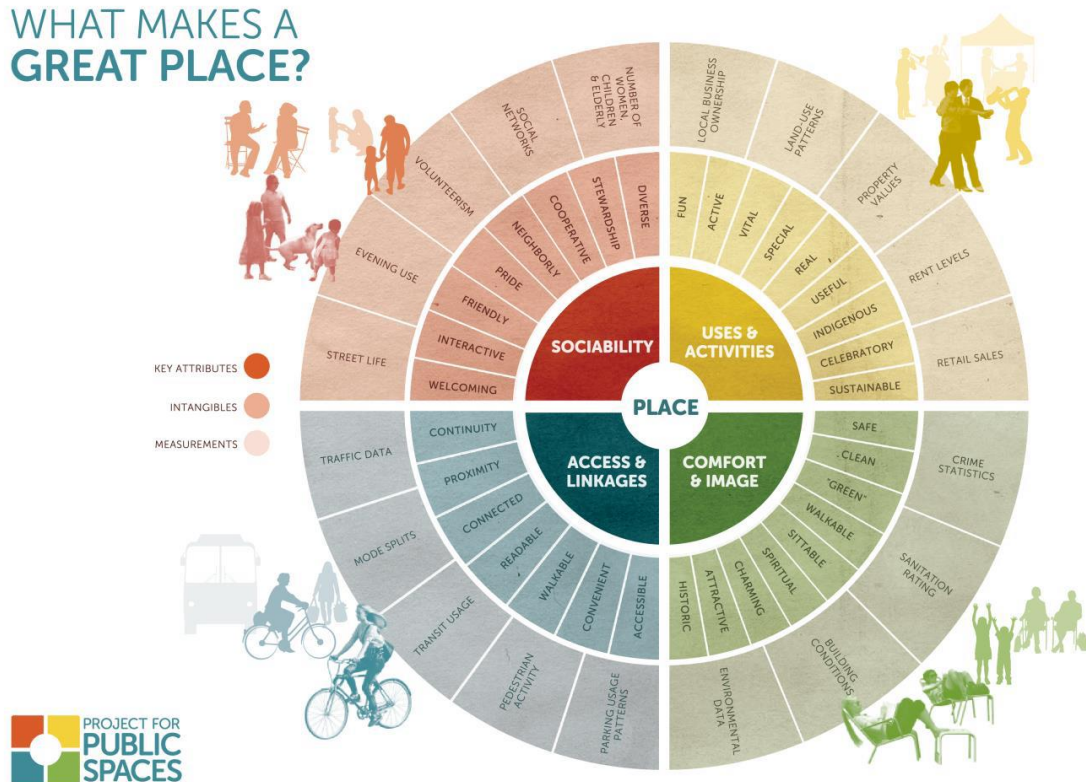
ระดับ 2 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญต้องการให้เกิดในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญต้องการให้เกิดในระดับน้อยที่สุด

รอบที่ 3 หลังจากได้รับแบบสอบถามรอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้นำคำตอบแต่ละข้อมาคำนวณ ค่าพิสัย แล้วสรุปผลรวมค่าคะแนนสูงสุด-ต่ำสุด

ผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกจากอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญสาขาด้านการวางแผนภาคเมือง 2 ท่าน และสาขาด้านสถาปัตยกรรมเมืองและชุมชน 3 ท่าน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีแบบเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีกรรมการวิทยานิพนธ์ช่วยพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของ โดยการนำแนวคิดการสร้าง

เป็นสถานที่ให้ประสบความสำเร็จเป็นแนวคิดขององค์กรพัฒนาพื้นที่สาธารณะ(PPS) ซึ่งเป็นแนวทางที่เกิดในทศวรรษ 1960 ที่โดยนักเขียน Jane Jacobs และ William H. Whyte ได้เสนอแนวคิดการออกแบบเมืองที่รองรับผู้คนเพื่อให้สถานที่นั้น ๆ มีชีวิตชีวามากขึ้นอีกทั้งเน้นให้สายตาคอยบนท้องถนนโดยอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 องค์ประกอบ และ 33 ปัจจัย (นามธรรม)

ภาพที่ 1 แสดงแนวคิด Street Life Project ซึ่งมีแนวความคิด เป็นรูปวงกลมล้อมรอบประกอบไปด้วย ปัจจัย และ ตัวชี้วัด ของปัจจัย ทั้งรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งเป็นแนวคิดขององค์กรพัฒนาพื้นที่สาธารณะ Project for Public Spaces (PPS)

ที่มา: Degoros (2014)

จากรูปแนวคิด Street Life Project ประกอบไปด้วย 4 ปัจจัย และ 33 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ปัจจัย SOCIABILITY (การใช้สถานที่เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้คน) ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 8 ตัว ดังนี้
 - 1.1 DIVERSE / ความหลากหลายของช่วงวัย ที่มาใช้สถานที่
 - 1.2 STEWARDSHIP / การดูแล
 - 1.3 COOPERATIVE / การรวมกลุ่มพบปะ
 - 1.4 NEIGHBORLY / ความเป็นมิตร
 - 1.5 PRIDE / รางวัลที่ได้รับของสถานที่
 - 1.6 FRIENDLY / ผู้มาใช้งานรู้สึกปลอดภัย

1.7 INTERACTIVE / ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

1.8 WELCOMING / บรรยากาศเชื้อเชิญให้น่าเข้ามาใช้

2.ปัจจัย USES & ACTIVITIES (กิจกรรมและการใช้ประโยชน์สถานที่) ประกอบด้วย 9 ตัว ดังนี้

2.1 FUN / กิจกรรม ความสนุกสนาน รื่นเริง

2.2 ACTIVE / มีกิจกรรมที่จัดอยู่สม่ำเสมอ

2.3 VITAL / ความสำคัญ

2.4 SPECIAL / เอกลักษณ์ของสถานที่ จดจำได้ง่าย

2.5 REAL / ความจริงของแท้

2.6 USEFUL/ ตอบสนองต่อการใช้งาน

2.7 INDIGENOUS / คนที่อยู่ในพื้นที่

2.8 CELEBRATORY / จัดงานสำคัญต่างๆ

2.9 SUSTAINABLE / การจัดการพื้นที่อย่างถาวร

3.ปัจจัย ACCESS&LINKAGES (การเข้าถึงและการเชื่อมต่อ) ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 7 ตัว ดังนี้

3.1 CONTINUITY / ความเชื่อมโยงต่อพื้นที่อื่น

3.2 PROXIMITY / สะดวกสบายในการเข้าถึง

3.3 CONNECTED / การกระจุกตัว

3.4 READABLE / การจดจำหมายรู้

3.5 WALKABLE / การเดินเท้า

3.6 CONVEIENT / ความสะดวกสบาย

3.7 ACCESSIBLE / สามารถเดินทางถึงได้ง่าย

4.ปัจจัย COMFORT&IMAGE (ภาพลักษณ์ ความสะดวกสบาย) ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 9 ตัว ดังนี้

4.1 SAFE / ปลอดภัย

4.2 CLEAN / ความสะอาด

4.3 GREEN / ร่มเงาจากพันธุ์ไม้

4.4 WALKABLE / บรรยากาศน่าเดิน

4.5 SITTABLE / จิตวิญญาณของสถานที่

4.6 HISTORIC / มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์

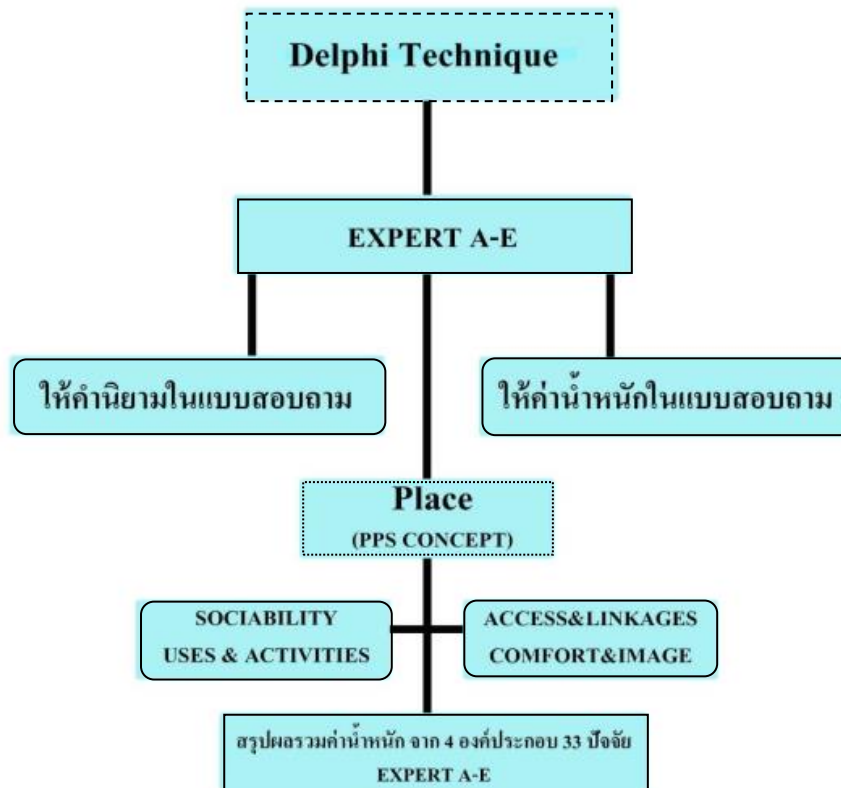
4.7 SPIRITUAL / มีประวัติความเป็นมาในอดีต

4.8 CHARMING / เป็นที่น่าจดจำ

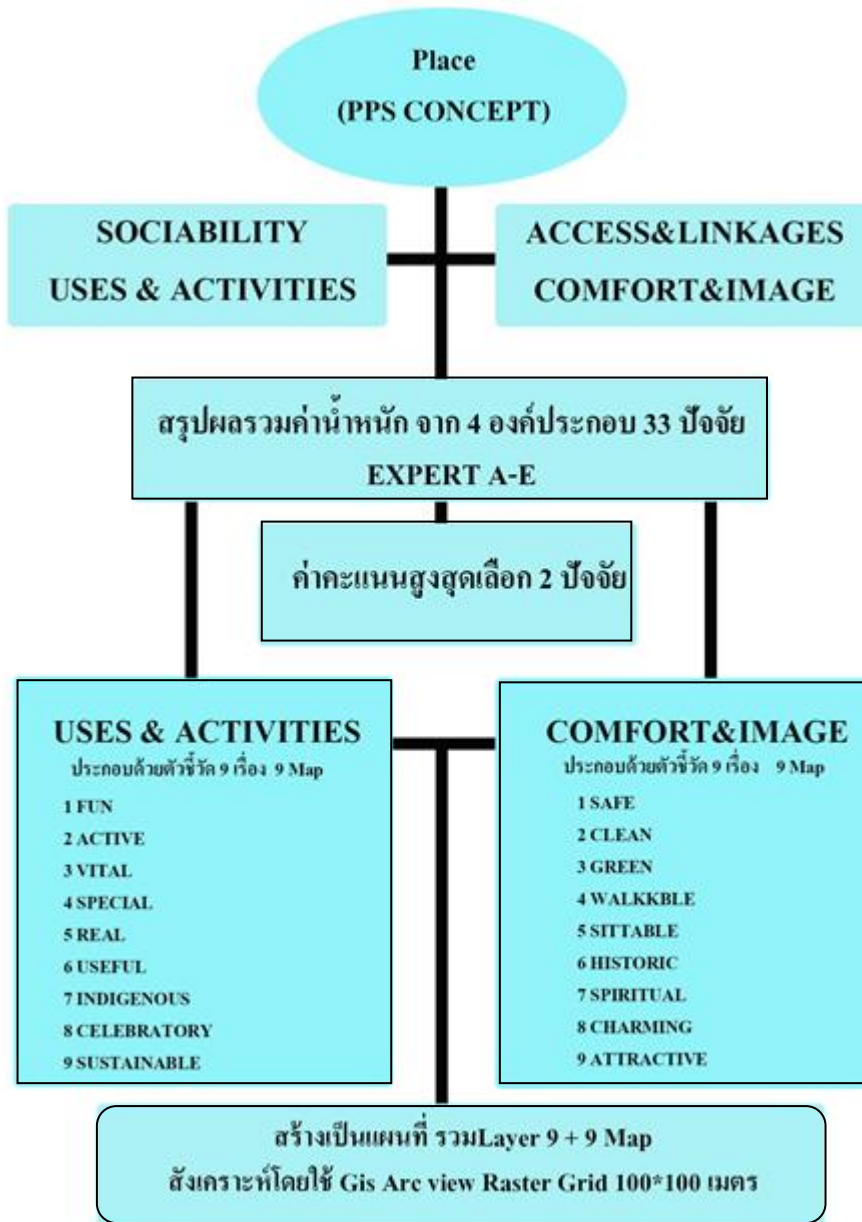
4.9 ATTRACTIVE / น่าสนใจ น่าใช้งาน

(หมายเหตุ แปลโดยผู้เชี่ยวชาญ)

Flowchart วิธีการศึกษา และการได้มาของตัวชี้วัดจาก (Delphi Techniques)

Flowchart แสดงขั้นตอนการได้มาของข้อมูล จากผลรวมค่าคะแนนสูงสุดของผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 สถิติที่ใช้ มีดังต่อไปนี้

1. ขอบรวม (Total) คือ การนำข้อมูลสถิติมารวมกันเป็นผลรวมทั้งหมด เช่น จำนวนประชากรทั้งหมด จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
2. ค่าเฉลี่ย (arithmetic mean) ค่าเฉลี่ยซึ่งเกิดจากข้อมูลของผลรวมทั้งหมดหารด้วยจำนวนรายการข้อมูล
3. ค่าพิสัย (Range) คือ ค่าผลต่างของข้อมูลตัวที่มีค่ามากที่สุด (Max) กับตัวที่มีค่าน้อยที่สุด (Min) ค่าพิสัย จัดเป็นวิธีการวัดการกระจายของข้อมูลที่หายากที่สุด ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้ ค่าพิสัย = ค่าสูงสุด - ค่าต่ำสุด

ส่วนที่ 2 ให้นิยามความหมายโดยผู้เชี่ยวชาญ

ในแบบสอบถามชุดที่ 1 โดยผู้วิจัยสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญให้ความหมายของหลักการของ PLACE MAKING แบ่งเป็น 4 ปัจจัย พร้อมทั้งให้ผู้เชี่ยวชาญให้ค่าน้ำหนัก แต่ละตัวในแต่ละปัจจัยด้าน ซึ่งเป็นวิธีการที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้ความเห็น โดยวิธี (Delphi technique)

ส่วนที่ 3 นำผลจากการรวบรวมข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ (Delphi Technique)

หลังจากได้รับแบบสอบถามชุดที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญคืน ผู้วิจัยจะนำคำตอบในแบบสอบถามมาคำนวณ ค่าพิสัย และใส่ตำแหน่งของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านลงไป นำผลที่ได้มาสังเคราะห์โดย ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System) โดยใช้วิธีสังเคราะห์โดย Potential Surface Analysis (PSA) GIS Arc view : Raster Grid 100*100 เมตร ใน Layer เพื่อให้ได้ผลเชิงพื้นที่โดยแผนที่ที่สังเคราะห์ได้จะทราบค่าคะแนนรวมกลุ่มพื้นที่ที่มีค่าคะแนนรวมสูงสุด เป็น Composite Map

ภาพที่ 2 การนำ Grid 100*100 เมตร โดยเทคนิคสารสนเทศภูมิศาสตร์ มาใช้ในการสังเคราะห์พื้นที่โดยเทคนิค Potential Surface Analysis (PSA) GIS Arc view: Raster Grid

ส่วนที่ 3 ทำการสังเคราะห์เพื่อจะได้ทราบค่าคะแนนรวมแต่ละพื้นที่

พื้นที่ที่มีค่าคะแนนรวมสูงสุด และน้อยที่สุดโดยกำหนดเป็นเลขอร์ แต่ละเลขอร์แทนค่าลงไปด้วยสี แต่ละบล็อกมีค่า 1 หน่วย การใช้ระบบค่าน้ำหนัก (Weighting System) การประเมินค่าเชิงพื้นที่โดยตัวผู้วิจัยทำการประเมินโดยการเดินสำรวจและเช็คลิส โดยผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์การให้ค่าคะแนนจากปัจจัยแต่ละเรื่อง อยู่ 4 ปัจจัย แต่ละปัจจัยประกอบไปด้วย 33 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้ กำหนดค่าระดับคะแนน(Weighting System) เพื่อวัดค่าความเป็นสถานที่ลงในช่องตารางกริด Grid 100*100 เมตร ใน Layer ผู้วิจัยได้แบ่งช่วงความเห็นการประเมิน เป็น 5 ระดับ มีความหมายดังนี้พื้นที่ที่มีครบตามตัวชี้จะได้คะแนนตามเกณฑ์ จากระดับมากที่สุด – ระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้กำหนดค่าระดับคะแนนช่วงความเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การให้นิยาม โดยผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ได้อธิบายความหมายของหลักปัจจัยที่มีผลกับพื้นที่ หรือสถานที่ไว้ดังต่อไปนี้ ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยที่ 1. SOCIABILITY เกี่ยวข้องกับสถานที่หรือ (NODE) และจะต้องมีกิจกรรมทางสังคมเป็นส่วนประกอบ มีการทำกิจกรรมตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีความสำคัญที่สุด อาทิ เช่น พบปะพูดคุย ออกกำลังกาย การแสดง การจัดงานมหกรรม โดยเกิดกับสถานที่สาธารณะหรือพื้นที่ว่างใดๆ

ปัจจัยที่ 2. USES & ACTIVITIES เกี่ยวข้องกับผู้ใช้งาน กิจกรรม และประโยชน์การใช้สอยของพื้นที่ ผู้ใช้ที่เป็นเจ้าของพื้นที่หรือบุคคลภายนอกรวมทั้งนักท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายของช่วงวัยซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงเพื่อทำให้สถานที่มีชีวิตชีวาไม่เงียบเหงา

ปัจจัยที่ 3. ACCESS & LINKAGES เกี่ยวข้องกับ การเข้าถึงรวมทั้งการเชื่อมโยงเชื่อมต่อไปยังพื้นที่อื่นภายในเมืองชุมชน สังคม ซึ่งแสดงออกในทางกายภาพ อาทิ เส้นทางถนนหรือแนวแกนต่างๆ รวมไปถึงบริการสาธารณะเป็นต้น

ปัจจัยที่ 4 COMFORT & IMAGE เกี่ยวข้องกับ ภาพลักษณ์ และความสะดวกสบายของการใช้พื้นที่ รวมไปถึง ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง มลพิษ สิ่งแวดล้อม เอกลักษณ์ การจัดการ ความสะอาด ความปลอดภัยซึ่งภาพลักษณ์ และความสะดวกสบายของการใช้พื้นที่เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้มาใช้งานรู้สึกประทับใจ จดจำได้ เป็นต้น

สรุปผลแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความเห็นคำแนะนำนักปัจจัย

แทนค่าผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านด้วย A-E รวมค่าคะแนนแต่ละเรื่องพร้อมค่าพิสัย (Range) สรุปผลพบว่า ค่าปัจจัย เรื่องที่ 2. USES & ACTIVITIES และ ปัจจัยเรื่อง 4 COMFORT & IMAGE มีค่าคะแนนรวมสูงที่สุดคือ 22 เท่ากัน ผู้วิจัยจึงได้นำเอาปัจจัย USES & ACTIVITIES และ COMFORT & IMAGE มาสร้างเกณฑ์การวัดค่าเชิงพื้นที่โดยกำหนดตัวชี้วัดละ 4 ช่วง (แต่ละตัวชี้วัดมีค่าคะแนน 4 ช่วง) จากคำแนะนำนักปัจจัย และคำแนะนำองค์ประกอบของปัจจัยที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตอบแบบสอบถามชุดที่ 1 พบว่า คะแนนรวมสูงที่สุดสองอันดับ ได้แก่

ปัจจัยที่ 2. USES & ACTIVITIES มีค่าคะแนนรวม เท่ากับ 22 คะแนน

ปัจจัยที่ 4 COMFORT&IMAGE มีค่าคะแนนรวม เท่ากับ 22 คะแนน

ปัจจัยที่ 1 COMFORT&IMAGE มีค่าคะแนนรวม เท่ากับ 20 คะแนน

ปัจจัยที่ 3 COMFORT&IMAGE มีค่าคะแนนรวม เท่ากับ 19 คะแนน

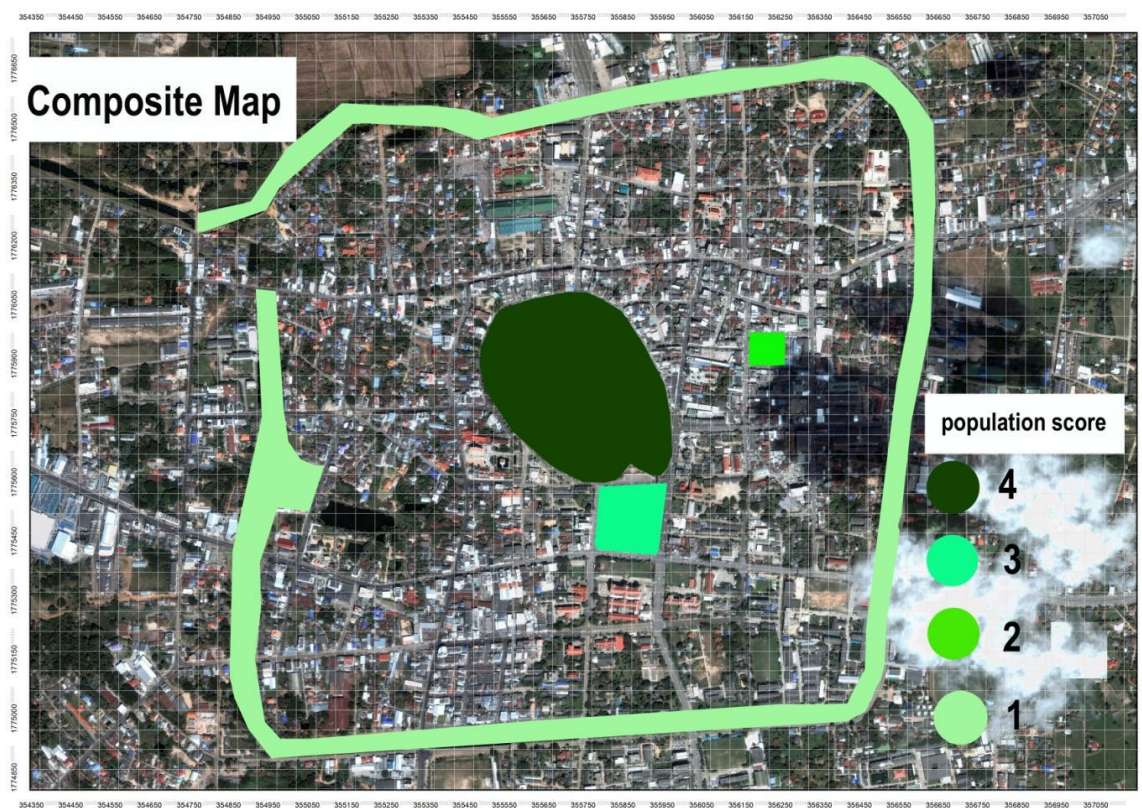
ผลสรุปในบริบทของเมืองร้อยเอ็ด

ผลสรุปรวมค่าคะแนน ที่ออกมาพบว่า พื้นที่ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ สวนสาธารณะบึงปลาชัยทั้งนี้ด้วยที่ตั้งของพื้นที่เป็นจุดแข็ง ตั้งอยู่ใจกลางเมืองล้อมรอบด้วยชุมชนค้าขายและพักอาศัย มีศักยภาพที่โดดเด่นจากสถานที่อื่นๆ เช่น เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจที่กว้างขวางมีธรรมชาติและความร่มรื่นที่สวยงาม สามารถเล่นกีฬาออกกำลังกาย ปั่นจักรยาน รวมถึงเป็นศูนย์รวมทางความเชื่อความศรัทธา คือ เป็นที่ตั้งศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ซึ่งภายในสถานที่ มีองค์

พระพุทธรูปขนาดใหญ่ภายในซึ่งถือเป็นศูนย์รวมจิตใจ ให้ผู้ที่เข้ามาทำสิ่งไม่ดีไม่งามรู้สึก ขำเกรง อีกทั้งมีสนามเด็กเล่น ลานกีฬากลางแจ้ง จึงทำให้สถานที่ได้เปรียบกว่าสถานที่อื่นๆ โดยรอบ ในส่วนสถานที่ ที่มีค่าคะแนนสูงสุด ในเรื่อง ความสำคัญทางด้านประเพณีวัฒนธรรม คือสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ เนื่องจากเป็นที่ตั้งของลานกิจกรรมของเทศบาล มีที่ตั้งเวทีการแสดงกลางแจ้ง มีถนนพลาญชัยเป็นถนนด้านหน้าซึ่งใช้จัดงานสำคัญประจำจังหวัดเรื่อยมา สำหรับ สถานที่ที่ประชาชนในพื้นที่หรือผู้ใช้คิดว่ามีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากที่สุดคือ ตลาดสดทุ่งเจริญซึ่ง เป็น จุดศูนย์รวมการจับจ่ายใช้สอยของเมือง การใช้งานพื้นที่จะอยู่ในช่วงเช้ามีถึงช่วงตอนเย็นเลิกงาน ควรส่งเสริมควรเพิ่ม ในเรื่องความปลอดภัยปลอดภัยเป็นหลัก โดยเน้นในเรื่องของการเพิ่มแสงสว่างในจุดอับต่างการสัญจรมีอิทธิพลต่อเมือง อย่างมากเป็นรูปแบบการใช้งานโดยตรง อาทิ ทางสัญจร ทางเดิน ทางจักรยาน ซึ่งเชื่อมไปยังจุดต่างๆอย่างเป็นระบบเมือง ที่มีการจัดการและวางผังดีจะไม่ประสบปัญหา การเดินทางและการสัญจร ในทางกลับกันเมืองที่ไม่มีแบบแผนการวาง ระบบ ทางสัญจร ทางเดิน ทางจักรยาน ตลอดจนอื่นๆจะทำให้เมืองขาดประสิทธิภาพ เกิดผลเสียตามมา ทั้งความไม่ ปลอดภัย สุขภาพจิต และมลภาวะ ฉะนั้นการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะที่ดี มีประสิทธิภาพจึงควรเน้นเรื่องของ (ACCESS & LINKAGES) เข้ามาเป็นส่วนสำคัญตามองค์ประกอบปัจจัยที่ทำให้สถานที่ประสบความสำเร็จซึ่งตรงกับหลักการวิธีคิด ของ Place making (PPS)

ตารางที่ 1 แสดงผลการให้ค่าน้ำหนักและปัจจัยของผู้เชี่ยวชาญ

ปัจจัย	Expert					TOTAL	Range
PLACE MAKES	A	B	C	D	E		
1.SOCIABILITY	2	5	5	3	5	20	4
2.USES & ACTIVITIES	4	3	5	5	5	22	4.4
3.ACCESS & LINKAGES	5	3	4	3	4	19	3.8
4.COMFORT&IMAGE	4	4	5	4	5	22	4.4

ภาพที่ 3 แสดงค่าน้ำหนักสูงสุด-ต่ำสุดในการศึกษาเชิงพื้นที่เทียบกับ 33 ตัวชี้วัด

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีความสำคัญกับบทบาทการพัฒนาเมือง ในระดับพื้นที่โดยรัฐเป็นผู้ขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ผ่านการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ที่อยากให้เมืองหรือภาพฝันให้พื้นที่เป็นอย่างไร การประยุกต์ใช้แนวคิด การสร้างความเป็นสถานที่ให้ประสบความสำเร็จซึ่งเป็นแนวคิดขององค์กรพัฒนาพื้นที่สาธารณะ Project for Public Spaces ชื่อย่อ (PPS) ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนในนิวยอร์ก ในต่างประเทศเป้าหมาย วิสัยทัศน์ของเมืองชาวเมืองจะเป็นผู้กำหนดซึ่งเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนสามารถจับต้องได้ ซึ่งก็คือ“การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน” ต่างกันกับบ้านเราที่เป็นหน้าที่ของภาครัฐที่กำหนดลงมาเป็นนามธรรมไม่สามารถจับต้องได้และดำเนินการตามแผนได้ เหมือนกับในต่างประเทศ การนำแนวคิด Place making ที่มีการยอมรับทั่วไปในต่างประเทศมาใช้งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเพียงอยากนำเสนอเป็น กรณีศึกษา เพื่อวัดค่าความเป็นสถานที่ให้ออกมาเป็นเชิงรูปธรรมซึ่งเป็นหัวใจหลักเพื่อการสร้างการรับรู้ของชุมชนผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งขั้นตอนของ place making จะเน้นในกระบวนการ ขั้นตอนที่ 6: การแปลความคิดสู่การทำงานร่วมกับคณะทำงาน และขั้นตอนที่ 10: พัฒนาแผนการออกแบบและการบริหารระยะยาว นำมาซึ่งความยั่งยืนในการจัดการในอนาคต อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าจะเอามาใช้กับประเทศไทยอย่างจริงจัง กับสถานที่สำคัญภายในเมืองที่ถูกปล่อยปละละเลย ซึ่งสถานที่เหล่านั้นมีศักยภาพที่แตกต่างกันไปโดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับฟัง นำเสนอข้อคิดเห็นในกระบวนการวางแผน เพื่อพัฒนาอยากจะทำให้พื้นที่นั้นเป็นอย่างไร ซึ่งคนในพื้นที่หรือคนในชุมชนจะร่วมกันกำหนดบทบาทแนวทางซึ่งจะพัฒนาสถานที่ได้ตรงจุด และได้ประโยชน์อย่างแท้จริง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ในสาขา การวางแผนภาค คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ อาจารย์ในคณะสถาปัตยกรรมเมืองและชุมชน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เอกสารอ้างอิง

- กฤษดา กรุดทอง. การวิจัยเชิงอนาคต Future Research. วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา 2530; 30 (3) ,12 – 16.
- ภูเกิล เอิร์ธ. (2560). แผนที่ทางอากาศบริบทตัวเมืองร้อยเอ็ด. [ออนไลน์] 2560 [อ้างเมื่อ 15 กรกฎาคม 2560] จาก <http://www.google.co.th/search?q=Google+earth>
- กำธร กุลชล. การออกแบบชุมชนเมืองคืออะไร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2545.
- เกษม บุญอ่อน. เดลฟาย เทคนิคในการวิจัย. กรุงเทพฯ: คูริปริทัต; 2522.
- ญาณ เกษล. เมืองมีชีวิต การใช้พื้นที่สาธารณะ. กรุงเทพฯ: สายเส้น พับลิชชิ่ง; 2556.
- นิวัติ ปกป้อง. พฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะที่เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ของสวนในเขตเทศบาลขอนแก่น. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต] กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2546.
- ปรานอม ดันสุขานันท์ และมนสิชา เพชรานนท์. พื้นที่สาธารณะในเมือง ชีวิตเมืองขอนแก่น. เชียงใหม่: แม็กซ์ ปริ้นท์; 2551.
- สำนักการศึกษา เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด. จังหวัดร้อยเอ็ด. ร้อยเอ็ด: สำนักการศึกษาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด; 2555.
- อุทุมพร จามรมาน. การทำวิจัยเชิงสำรวจ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2537.
- Amanda, L. (2017). Placemaking Our Way to Healthier Communities and Better Lives. [online] 2017 [cited 2015 August 25] Available from <http://promotingprevention.org/placemaking-our-to-healthier-communities-and-better-lives>
- Degoros, I. Placemaking [online] 2014 [cited 2015 August 25] Available from http://accuracyandaesthetics.com/?page_id=21
- Light, K. The City Image and Its Elements. [online] 1996 [cited 2014 July 16] Available from <http://www.en.wikipedia.org/wiki>
- Madanipour, A. Whose public space?: International case studies in urban design and development. England: Routledge; 2014.
- Project for Public Spaces, The Case for Healthy Places: Improving Health through Placemaking. [online] 2016 [cited 2017 May 15] Available from [http://www.pps.org/blog/pps-releases-new-report-the-case-for-healthy-places-how-to-improve-health-through-placemaking/University of Wisconsin](http://www.pps.org/blog/pps-releases-new-report-the-case-for-healthy-places-how-to-improve-health-through-placemaking/University%20of%20Wisconsin)
- Population Health Institutes. (2003). County Health Rankings & Roadmaps. [online] 2003 [cited 2016 January 5] Available from <http://www.countyhealthrankings.org/our-approach>